

АЛЕКСАНДРА Д. ВИШЕКРУНА¹
Институт за упоредно право, Београд

ВРЕХИТ И НОВА СЛИКА ПОСЛОВНОГ СВЕТА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ²

САЖЕТАК: Велика Британија се законодавством у области пословног права наметнула као једна од водећих земаља ЕУ – како приликом оснивања привредног друштва (због непознавања концепта минималног капитала), тако и приликом његовог престанка због бројних опција решавања финансијских тешкоћа које ова земља нуди. Ове предности користиле су многе компаније широм ЕУ. Покретањем поступка иступања Велике Британије из чланства, поставља се питање како ће се то одразити на положај привредних субјеката који су до сада користили предности британског правног режима и како ће се даље развијати слика пословног света ЕУ. Питање се посебно односи на остваривање слободе оснивања друштва у ЕУ, као и стечајне поступке – тј. домен примене Уредбе о стечајним поступцима. Одговор зависи од тога на који начин ће се реализовати иступање из ЕУ. У теорији се уочавају три могућа модела: *hard Brexit* (УК иступа без икаквих споразума са ЕУ и у даљим односима се ослања на споразуме закључене под окриљем Светске трговинске организације), *soft Brexit* (УК наставља да учествује на јединственом тржишту кроз чланство у ЕФТА и Европском економском простору), или закључивање споразума с Европском унијом.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Brexit, ЕУ, компанијско право, стечајно право.

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Европска унија се по први пут у својој историји суочава с јединственим феноменом који карактерише дезинтеграција, а не интеграција, што представља обрнут случај од онога што је иначе правац њеног деловања (Salinas, 2016, стр. 560). Отуд, не чуди шок када је становништво Велике Британије на референдуму изгласало да жели да напусти Европску унију. Ово је први пут да се користи механизам из члана 50. Уговора о функционисању Европске уније, па је читав поступак бременил неизвесностима у погледу његовог спровођења. Последице могу постојати

---

¹ avisekruna@gmail.com.

² Овај рад је настао као резултат рада на пројекту Института за упоредно право „Српско и европско право – упоређивање и усалашавање“ (евиденциони број: 179031), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

АЛЕКСАНДРА Д. ВИШЕКРУНА: Brexit и нова слика пословног света Европске уније како по европске интеграције (јачање сецесионистичких покрета у другим чланицама), тако и по унутрашњи интегритет УК – питање осамостаљења Шкотске и Северне Ирске (*истио*, стр. 561).

Проблем није само каква ће бити политичка, већ и пословна слика Европе након *Brexit*-а. Наиме, УК је један од кључних играча на европском тржишту, како у погледу доприноса буџету ЕУ, тако и у погледу снаге и величине њеног финансијског тржишта.³ Велики број компанија се налази у својеврсном „лимбу“ због још увек нерешеног регулаторног оквира њиховог будућег пословања на европском тлу и могуће је да ће многе од њих центар својих активности изместити изван УК (*истио*, стр. 565). Будући економски ефекти најбоље се могу сагледати када се поставе једна спрам друге погодности које уживају привредни субјекти из ЕУ и последице које ће излазак из чланства оставити на оне који су своје пословне активности повезали с УК.

МОДЕЛИ УРЕЂИВАЊА ОДНОСА ЕУ И УК

Начин на који ће бити регулисани будући односи на релацији ЕУ–УК зависиће од статуса УК, нивоа аутономије коју власт и грађани УК желе да остваре када буде могло да се одступи од права ЕУ и исхода билатералних преговора након активирања члана 50 (Lehman & Zetzche, 2016, стр. 32).

Проучавањем различитих модела, уочено је неколико могућих опција. На супротним крајевима налазе се излазак из чланства без постојања споразума који би уређивао будуће односе (*hard Brexit*) и чланство у Европском економском простору (*soft Brexit*). Између су различите варијанте билатералних споразума с државама нечланицама – царинска унија, уговори о придруживању, стабилизацији, слободној трговини, економском партнерству, или о партнерству и сарадњи (European Parliament, 2017, стр. 17). Није искључена ни могућност да се закључи особен споразум који ће одражавати вишедеценијску повезаност ових субјеката и уважавати снажне економске везе које међу њима постоје. Стварање режима којим би се уважили захтеви УК могло би да донесе проблеме за ЕУ, јер би то представљало озбиљан преседан и можда би подстакло друге чланице да се сличним средствима боре за остварење својих циљева (Lehman & Zetzche, 2016, стр. 5). Упитно је да ли ће овакав договор моћи да се постигне због тога што обе стране тренутно заузимају супротне положаје (Ringe, 2017, стр. 8). Независно од одабраног решења, јасно је да би закључивање свеобухватног споразума било боље од нерегулисања овог питања и једина одговорна опција да би се обезбедио довољан степен правне сигурности (Wendland, 2017, стр. 235).

---

³ Удео Велике Британије у бруто домаћем производу ЕУ је 17% (Armour, 2017, стр. 2). На пример, потражња из ЕУ за финансијским услугама из УК чини најмање једну четвртину укупне потражње за финансијским услугама из ЕУ (23% прихода у домену финансијских услуга у УК остварено је пружањем услуга земљама ЕУ, а учешће УК на финансијском тржишту ЕУ чини 24% од укупног тржишта). Значајно учешће у трговинској размени са ЕУ постоји и у домену клиринга и салдирања (41%) и управљања имовином (41%). Тренутно је 2,2 милиона лица запослено у УК у сектору финансијских услуга (European Parliament, 2017, стр. 10).

Сваки од могућих исхода преговора има одређене предности, али и мане, када се посматра будући политички и економски положај Британије, али и ЕУ, јер се не сме сметнути с ума да ће последице *Brexit*-а осетити и државе чланице ЕУ.

Hard Brexit

Уколико је крајњи исход преговора непостизање било какве врсте договора, УК би престало да буде члан ЕУ и свој однос с другим земљама дефинисало би путем чланства у Светској трговинској организацији. Више не би уживало у погодностима чланства, попут приступа јединственом тржишту и могућности да се спорна питања изнесу пред Суд правде ЕУ (Ferran, 2017, стр. 3). Такође, за успостављање билатералних односа с другим земљама био би потребан дужи временски период (Emerson, 2016, стр. 2). С друге стране, престала би да важи обавеза поштовања слободе кретања лица, која се често наводи као главни разлог опредељења за напуштање Уније (Ringe, 2017, стр. 8).

Soft Brexit („норвешки модел“)

На другом крају спектра налази се решење које подразумева излазак из Уније, али останак на јединственом тржишту кроз чланство у Европском економском простору (ЕЕП). Функционисање ЕЕП манифестује се кроз негативну интеграцију засновану на забрани дискриминације и кроз позитивну интеграцију у облику секундарног законодавства ЕУ, које мора бити имплементирано у право чланица ЕЕП, и постојање централизованог Суда (European Parliament, 2017, стр. 16). Чланство у ЕЕП омогућава УК да остане изван политичких структура у ЕУ и само уреди питања правосуђа и унутрашње политике, без обавезе да прихвати јединствену валуту и да буде део заједничке пољопривредне и рибарске политике. Такође, може слободно да уређује своје односе с другим земљама путем билатералних уговора (Ringe, 2017, стр. 7).

Међутим, ова опција има своју цену. На првом месту је обавеза поштовања слободе кретања лица.⁴ Такође, постоји обавеза имплементације и поштовања законодавства ЕУ без могућности да се учествује у његовом креирању, чиме се остварује нека врста „получланства у ЕУ“ (Wendland, 2017, стр. 252). Приликом усвајања нових прописа, УК би имало само улогу посматрача, уз евентуалну могућност да оствари неформални утицај на доношење прописа, имајући у виду величину и значај његовог финансијског тржишта (Armour, 2017, стр. 6; Schilling, 2016, стр. 1). Овим би УК практично остало без средстава за борбу против политички мотивисаних прописа који би могли неповољно да утичу на његове интересе (Armour, 2017, стр. 7). Проблем представља и чињеница да законодавство ЕУ нема директно дејство на подручју ЕЕП, већ да мора бити усвојено путем консензуса свих држава чланица и потом имплементирано у национално право. Имплементација се креће динамиком најспорије земље, што може значити

---

⁴ Уједињено Краљевство би евентуално могло да се придружи ЕЕП под специјалним условима и да стекне статус ЕЕП минус државе – тј. да се успостави горња граница броја миграната који могу ући на његову територију, слично као у случају Лихтенштајна (Lehman & Zetzche, 2016, стр. 2).

вишегодишње чекање на примену прописа (*истио*, стр. 7).⁵ Није занемарљива ни чињеница да чланице ЕЕП доприносе буџету ЕУ.

Билатерални споразуми

Трећа могућност је закључивање билатералног споразума. Специфичност уређења односа у овом случају последица је чињенице да је *Brexit* повезан с економском дезинтеграцијом којом се потенцијално губи право на приступ тржишту, што се значајно разликује од класичних трговачких споразума који обично негују економску интеграцију и стварају нова права (Ringe, 2017, стр. 33).

Као репер се често узима Швајцарска која се, уместо свеобухватне интеграције (чланства у ЕУ), определила да специфичне области узајамних интереса уреди путем традиционалних међународних споразума (Ćeranić, 2014, стр. 143). Ширење приступа јединственом тржишту постиже се закључивањем додатног билатералног споразума (Kokkinis, 2016, стр. 9).⁶ Споразуми не садрже обавезу Швајцарске да систематично усваја будуће законодавство ЕУ и одлуке Суда правде ЕУ (тзв. статични споразуми). Међутим, како је заједнички циљ да се успоставе услови слични онима који постоје у оквиру заједничког тржишта, уговорне стране имају интерес да им закони буду усаглашени (Ćeranić, 2014, стр. 145). Селективност и флексибилност швајцарског модела разлози су зашто се он посматра као пожељан за УК (Emerson, 2016, стр. 3). Међутим, овај модел вероватно неће бити адекватно решење, јер је и сам доведен у питање због резултата референдума из 2014. године. Грађани Швајцарске су изгласали увођење миграционих квота, чијом би имплементацијом биле прекршене обавезе из међународних уговора (слобода кретања лица), што води губитку приступа јединственом тржишту (Ćeranić, 2014, стр. 150–151; Kokkinis, 2016, стр. 9).

Једна од могућих опција јесте и *стварање царинске уније*, као с Турском. Предност је уклањање царина у билатералној трговини и успостављање заједничких царинских тарифа у односу на друге земље. Међутим, споразум намеће ограничења трговинској политици Турске, што ствара тензије. У погледу преференцијалних трговинских споразума са остатком света, УК би морало да преговара билатерално са сваком земљом понаособ (Emerson, 2016, стр. 5).

Један од предложених модела јесте и СЕТА споразум с Канадом. Он је релевантан за интересе УК, јер не захтева поштовање слободе кретања, али не омогућава остварење најширег приступа јединственом тржишту (Armour, 2017, 78; Emerson, 2016, стр. 6). СЕТА обезбеђује само пасивну слободу пружања услуга (право прибављања прекограничних услуга), али не гарантује активни аспект ове слободе (Lehman & Zetzche, 2016, стр. 3).

Као један од могућих модела издвојио се и *споразум о стабилизацији*, закључен с Украјином (DCFTA). Овај модел може бити интересантан за УК, јер предвиђа висок степен укључености на јединствено тржиште за три од четири слободе (искључена примена слободе кретања) и

⁵ За детаље у вези са усвајањем прописа видети: Kokkinis, 2016, стр. 6.

⁶ Данас њихов број прелази 120.

структуру за будуће преговоре (Emerson, 2016, стр. 14). Карактерише га секторско дефинисање односа са ЕУ и јасна листа свих прописа који се сматрају релевантним за односе страна уговорница (*исто*, стр. 6–7). Овај модел у принципу предвиђа могућност да се задржи приступ финансијском тржишту ЕУ, под условом потпуне континуиране усклађености прописа у овој области. Међутим, он није још увек примењен у пракси, па се не знају могућа ограничења и проблеми (*исто*, стр. 10).

Поред стандардних коришћених форми уговора, развиле су се и нове идеје у погледу будућих односа ЕУ и УК. Једна од њих заснована је на концепту *континенталног партинерства*. Овај механизам темељи се на мобилности робе, услуга и капитала, привременој мобилности радне снаге, као и на новом систему међувладиног одлучивања и спровођења заједничких правила (Pisani-Ferry, Röttgen, Sapir, Tucker, Wolf, 2016, стр. 1). Нови вид односа подразумевао би и обавезу доприноса буџету ЕУ и успостављање блиске сарадње у домену спољне политике и безбедности (Pisani-Ferry et al., 2016, стр. 6).

ПОСЛЕДИЦЕ ПО ПОСЛОВНУ СЛИКУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Слобода настањивања

Питање одабира адекватног модела значајно је због последица које то може имати по будући економски статус УК. Чланство у ЕУ доноси бројне погодности због особеног режима односа заснованог на идеји уклањања препрека за кретање лица, робе, услуга и капитала. Компанија основана у некој од држава чланица слободно се може оснивати у својој земљи и/или премештати место главног настањења у другу државу чланицу („примарно настањење“) или оснивати огранке или зависна друштва у другој држави чланици („секундарно настањење“) (Јевремовић Петровић, 2012, стр. 47–49). Слобода настањивања заснована је на идеји забране дискриминације – све компаније се морају третирати на исти начин и државе чланице не смеју постављати строже услове у погледу компанија основаних у другим чланицама, нити одбијати да признају њихово оснивање (Vöckli et al., 2017, стр. 11; Јевремовић Петровић, 2012, стр. 45–46).

Правни режим УК се профилисао као изузетно повољан за оснивање привредних друштава због релативно једноставног поступка и ниских трошкова оснивања и непостојања захтева у погледу минималног капитала за нејавна друштва (Kokkinis, 2016, стр. 13). У пракси се често догађало да се након оснивања целокупна економска активност измести на територију друге чланице.⁷

У случају да се одигра *hard Brexit*, компаније из УК не би могле да се користе слободом настањивања, што би се негативно одразило на њихово пословање. Како се више неће примењивати правила о забрани дискриминације, могу се наметнути различити услови у погледу

⁷ Тако настају псеудостране компаније – компаније које су формално основане у другој држави чланици (нпр. УК), али целокупну економску активност обављају на територији државе „домаћина“, тако да функционално представљају домаће компаније (Armour, 2017, стр. 12).

приступа – еквивалентност законодавства, објављивање података, реципроцитет или други политички или економски мотивисани захтеви (нпр. боравишне дозволе за директоре или управу) (Böckli et al., 2017, стр. 12).⁸ Последице могу бити и такве да доводе у питање опстанак компанија, што зависи од прихваћене теорије за одређивање примене меродавног права. Теорија инкорпорације полази од тога да је за постојање и пословање компаније меродавно право земље у којој је она основана, независно од тога где обавља пословне активности и признају компаније онако како су креиране у држави оснивања (Armour, Fleischer, Knapp, Winner, 2017, стр. 20; Böckli et al., 2017, стр. 11). Теорија стварног седишта пак меродавно право утврђује према томе где је стварно седиште (где се обављају пословне активности), независно од тога где је субјект основан.⁹ Слобода настањивања ублажава дејство ове теорије, забрањујући стварање препрека прекограничној корпоративној активности. Међутим, када се ово правило више не буде примењивало, држава која примењује теорију стварног седишта моћи ће да намеће ограничења. Такође, ова земља ће престати да признаје правни субјективитет компанији која је основана по њеном праву и која је преместила центар свог управљања у иностранство (Kokkinis, 2016, стр. 12). Системи који примењују теорију седишта квалификоваће стране компаније као домаће ако имају седиште на њиховој територији (Böckli et al., 2017, стр. 11). Често се наводе примери Немачке и Аустрије које ће, према свом националном праву, ценити испуњеност услова за рад такве компаније (процедура оснивања, број оснивача, минимални капитал и сл.). Како они најчешће неће бити испуњени, компанија ће изгубити правни субјективитет и биће преведена у режим ентитета с неограниченом одговорношћу чланова, иако су иницијално основане као друштва чија је одговорност ограничена (Mayer & Manz, 2016, стр. 1.733). Да би се предупредио такав исход, наводи се могућност да пре *Brexit*-а компанија прилагоди своју форму захтевима које поставља земља стварног седишта, или да се уведе правило о пререгистрацији (аутоматски или у одређеном временском року), или да се власницима омогући позивање на теорију стечених права, тј. на легитимна очекивања приликом оснивања да ће се на компанију примењивати енглеско право (Lehman & Zetsche, 2016, стр. 17–18). Као могуће решење види се и да ширење одговорности буде ограничено само на дугове настале након *Brexit*-а (Armour et al., 2017, стр. 23).

Прекогранична спајања

Друга значајна последица јавља се у домену прекограничних спајања. На територији Европске уније, ова врста активности спроводи на основу одредби Директиве,¹⁰ која као један

⁸ Овај феномен може ићи у оба правца и појавити се како на страни УК, тако и на страни држава чланица (Böckli et al., 2017, стр. 7).

⁹ Поједини аутори сматрају да трошкови оснивања и решења материјалног компанијског права нису једино што утиче на то у којој земљи ће се компанија основати, већ да правила о сукобу закона имају кључну улогу. Земље које имају јасно формирану верзију теорије инкорпорације привлаче више компанија него земље које су задржале елементе теорије стварног седишта (Gerner-Beuerle, Mucciarelli, Schuster & Siems, 2017, стр. 26).

¹⁰ Council Directive 2009/133/EC of 19 October 2009 on the common system of taxation applicable to mergers, divisions, partial divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member

од услова за примену предвиђа да се седишта компанија које учествују у трансакцији налазе на територији држава чланица. Последично, иступањем из чланства, неће бити могуће спровођење прекограничног спајања на основу Директиве, нити ће прекогранично спајање с компанијом ван ЕУ бити признато у државама чланицама (Schilling, 2016, стр. 22). Као додатни разлог за одбијање признања види се и немогућност успостављања надлежности Суда правде ЕУ, као и политички мотивисана забрана којом би се спречило преузимање путем спајања компанија из држава чланица од стране компаније ван ЕУ (Schilling, 2016, стр. 22). Појавиле су се и дилеме у погледу статуса трансакција које су започете пре изласка УК из Уније, а неће бити окончане до датума иступања. Компаније ризикују да буду заглављене у правном лимбу, где се правни оквир потребан за окончање трансакције више не примењује (Armour et al., 2017, стр. 6). Коначан исход зависиће од тумачења закона земље чланице у којој компанија наставља да постоји. Решење се види у признавању ових трансакција под условом да је пре *Brexit*-а утврђено да су испуњени сви услови за њихово успешно спровођење (Armour et al., 2017, стр. 27). Ово изискује вољу на страни чланица да унесу измене у своје законодавство како би решиле питање прекограничног спајања с компанијом из треће земље (Armour et al., 2017, стр. 28–29).

Финансијске услуге

Чини се да ће на економском плану УК највише погодити то што се изласком из Уније без икаквог споразума губи погодности у домену вршења финансијских услуга. Наиме, обављање финансијских услуга на заједничком тржишту карактерише систем „јединственог пасоша“. Логика овог механизма јесте да се дозвола за обављање услуга не прибавља у свакој држави чланици понаособ, већ се добија у једној од њих и на основу ње се обавља делатност у свим осталим (Armour, 2017, стр. 5; Nemeček & Pitz, 2017, стр. 3; Ringe, 2017, стр. 5). Механизам је заснован на узајамном поверењу надзорних органа и зависи од хармонизованих прописа и координисаног надзора финансијских субјеката (Moloney, 2016, стр. 77). Коришћењем овог приступа остварују се значајне уштеде, јер компаније не морају да задовољавају регулаторне захтеве у свакој држави понаособ (Kokkinis, 2016, стр. 25; Lehman & Zetzche, 2016, стр. 23).

Изласком с јединственог тржишта уздрмала би се улога Лондона као глобалног финансијског центра, што је позиција коју би радо преузели многи европски градови. Такође, бројне мултинационалне компаније оснивају зависна друштва у УК и преко њих стичу приступ тржишту земаља чланица. Услед нових околности, ово би била све мање атрактивна опција (Kokkinis, 2016, стр. 2).

Стога се проналазе алтернативне методе за приступ финансијском тржишту ЕУ (Nemeček & Pitz, 2017, стр. 18–22). Једна од могућности јесте да се затражи утврђивање еквивалентности правног режима с режимом ЕУ. Наиме, изласком из ЕУ, УК би постало „трећа држава“ са аспекта финансијских прописа и морало би да прибавља дозволу у свакој чланици у којој намерава да пружа услуге. Једна од могућности која нечланицама стоји на располагању јесте да се утврди

States and to the transfer of the registered office of an SE or SCE between Member States (codified version), OJ L 310, 25. новембар 2009, стр. 34–46.

еквивалентност њиховог режима с режимом ЕУ.¹¹ Међутим, ни ова опција није без потенцијалних проблема. Како се поступак спроводи на основу дискреционе оцене Европске комисије, постоји бојазан да ће бити политизован и да ће се искористити за кажњавање УК или за постижање компаративне предности тржишта држава чланица (Moloney, 2017, стр. 21). Поједини аутори сматрају да су страхови неоправдани и да ће економска логика однети превагу над политичким разлозима (Armour, 2017, стр. 81; Ringe, 2017). Уједињено Краљевство спада у ред земаља које су најзначајније за функционисање финансијског тржишта и постоји велика међузависност између њега и ЕУ, тако да је у интересу обе стране да пронађу решење које ће формално поштовати резултате референдума, а суштински допустити приступ јединственом тржишту (Ringe, 2017, стр. 2, 28). Истраживања показују да је за све велике економске силе које су тражиле приступ јединственом тржишту утврђено постојање еквивалентности (Armour, 2017, стр. 81; Lehman & Zetzche, 2016, стр. 25). Много више пажње требало би посветити могућности благовременог утврђивања еквивалентности (пре изласка УК), како не би настао вакуум у односима. Такође, процена се врши према стању законодавства у тренутку доношења одлуке, па је могуће да временом законодавство УК одступи од европских решења ако се не испрати динамика усвајања европских прописа (Armour, 2017, стр. 82–83; Böckli et al., 2017, стр. 16). Ако ниједан од предвиђених механизма не да резултате, саме компаније могу да преузму иницијативу и реорганизују своје пословање како би имале приступ тржишту (Ringe, 2017, стр. 4). Пример је оснивање зависног друштва у држави чланици преко кога би се стекао приступ пасошу (Schilling, 2016, стр. 16).

Стечајни поступци

Поједини делови УК (Енглеска) издвојили су се као најоптималнији форум за отварање и вођење стечајног поступка због бројних опција решавања финансијских тешкоћа. Неретко се и манипулисало критеријумом за заснивање надлежности да би се искористиле те погодности (тзв. стечајни туризам). Реструктурирање компанија из других држава било је олакшано путем широког тумачења правила о надлежности од стране енглеског суда (Lehman & Zetzche, 2016, стр. 20).

Процесни аспект стечаја на нивоу ЕУ регулисан је Уредбом о стечајним поступцима.¹² Њена најзначајнија карактеристика јесте да се отварање стечајног поступка аутоматски признаје у свим државама чланицама (Радовић, 2017, стр. 395; Block-Lieb, 2017, стр. 1.375). Како је реч о акту који се директно примењује, изласком из ЕУ он неће имати своје дејство на територији УК. Тиме се режим признања и извршења стечајних одлука пребацује у домен националног права

¹¹ Еквивалентност је правни и процесни механизам који се користи да уреди приступ треће земље тржишту капитала ЕУ (приступ) и како учесници на тржишту треба да поступају у односима с ентитетима из трећих земаља (извоз) (Moloney, 2017, стр. 13).

¹² Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings OJ L 141, 5. јун 2015, стр. 19–72. Уредба се бави питањем уређења прекограничног стечаја, тј. ситуацијама када су стечајни дужник, његова имовина, или повериоци везани за другу државу у односу на ону у којој стечајни дужник има своје седиште (Čolović, 2016, стр. 85).

држава чланица (Schilling, 2016, стр. 7) и поново се успоставља „правни партикуларизам стечајних режима“ (Ungerer, 2017, стр. 317). Проблем је што је могуће да постоје мање или веће особености националних прописа у односу на решења која познаје Уредба (Ungerer, 2017, стр. 318) и у недостатку координације признања и извршења судских одлука (посебно у погледу група компанија), ствара се огромна неизвесност (Block-Lieb, 2017, стр. 1376; Kokkinis, 2016, стр. 32). Штавише, како неће важити слобода настањивања, неће бити више могуће селити компаније у УК ради спровођења стечајног поступка у тој земљи, чиме ће се окончати пракса стечајног туризма (Lehman & Zetzche, 2016, стр. 21). Међутим, чак и у случају чланства у ЕЕП, компаније из УК неће више моћи да користе Уредбу да би регулисале питање прекограничног стечаја, јер Уредба није акт са значајем за ЕЕП (Armour et al., 2017, стр. 5). Тренутно не постоје друге конвенције на које би УК могло да се ослони, јер ниједна конвенција у области стечаја није ступила на снагу.¹³ Уједињено Краљевство је усвојило UNCITRAL модел закон, али већина држава из ЕЕП то није учинила, тако ће ова питања морати да се реше билатералним уговорима (Kokkinis, 2016, стр. 32).

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Европска унија је одувек била синоним за интеграцију. Међутим, сада се по први пут суочава са иступањем једне од својих чланица, што доноси бројне дилеме у погледу будућности односа између ова два ентитета. Над привредне субјекте у ЕУ надвила се сенка неизвесности, јер није јасно утврђено који ће се модел односа усвојити, а он опредељује њихов будући положај на европском тржишту. Прекограничне пословне активности одувек имају огроман значај за УК и чланство у ЕУ је био предуслов за њихово несметано обављање. Сада када је извесно да УК више неће бити део Уније, поставља се питање које обресе треба да имају њихови будући односи. Да ли ће то бити пресецање свих веза, чланство у ЕЕП, или пак особени споразум којим ће се уважити економска међузависност ових субјеката? Времена за преговоре је све мање, па би што пре требало одредити пут којим ће кренути преговори. Јасно је да обе стране имају много да изгубе ако трајно и неповратно пресеку све везе, али и да свако друго решење изискује прављење компромиса у погледу питања која сматрају значајним.

ЛИТЕРАТУРА

Armour, J. (2017). „Brexit and financial services: the significance of 'third country equivalence'“, у: P. Jackson (ed.). *Brexit and the implications for financial services*. SUERF: Vienna, стр. 74–89. Преузето са: https://www.suerf.org/docx/LARCIER_SUERF2017_1_v1.pdf.

Armour, J. (2017). *Brexit and financial services*. Преузето са: <https://ssrn.com/abstract=2892679>.

¹³ За детаљан преглед извода у области међународног стечаја видети: Радовић, 2017, стр. 385–409.

Armour, J., Fleischer, H., Knapp, V., Winner, M. (2017). *Brexit and Corporate Citizenship*. Преузето са: http://ssrn.com/abstract_id=2897419.

Block-Lieb, S. (2017). „The UK and EU Cross-Border Insolvency Recognition: From Empire to Europe to 'Going it Alone'“. *Fordham Int'l L. J.*, 40 (5), стр. 1.373–1.412. Преузето са: <http://ssrn.com/abstract=3030185>.

Böckli, P., Davies, P. L., Ferran, E., Ferrarini, G., Garrido Garcia, J. M., Hopt, K. J., Opalski, A., Pietranocosta, A., Roth, M., Skog, R., Soltysinski, S., Winter, J., Winner, M., Wymeersch, E. (2017). *The consequences of Brexit for companies and company law*. Преузето са: <https://ssrn.com/abstract=2926489>.

Ćeranić, J. (2014). „Švajcarski referendum o ograničenju migracija iz EU – posledice na odnose između Švajcarske i EU“. *Strani pravni život*, 3, стр. 141–155. Преузето са: <http://comparativelaw.info/spz20143.pdf>.

Čolović, V. (2016). „Lex fori concursus as the basic rule in the international bankruptcy“. *Foreign Legal Life*, 4, стр. 85–98. Преузето са: <http://comparativelaw.info/spz20164.pdf>.

Emerson, M. (2016). „Which model for Brexit?“. *CEPS Special Report*, 147, стр. 1–17. Преузето са: <https://www.ceps.eu/system/files/SR147%20ME%20Which%20model%20for%20Brexit.pdf>.

European Parliament – Directorate-general for International Policies (2017). Implications of Brexit on EU Financial Services. Преузето са: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602058/IPOL_STU\(2017\)602058_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602058/IPOL_STU(2017)602058_EN.pdf).

Ferran, E. (2017). *The UK as a third country actor in EU financial services regulation*. Преузето са: <http://ssrn.com/abstract=2845374>.

Gerner-Beuerle, C., Mucciarelli, F. M., Schuster, E. P., Siems, M. M. (2017). *Why Do Businesses Incorporate in other EU Member States? An Empirical Analysis of the Role of Conflict of Laws Rules*. Преузето са: http://ssrn.com/abstract_id=3010133.

Јевремовић Петровић, Т. (2012). „Право на настањивање“, у: М. Васиљевић, В. Радовић, Т. Јевремовић Петровић. *Компанијско право Европске уније*. Београд: Правни факултет Унверзитета у Београду, стр. 43–88.

Kokkinis, Andreas (2016). *The impact of Brexit on the legal framework for cross-border corporate activity*. Преузето са: <http://wrap.warwick.ac.uk/83606>.

Lehmann, M., Zetsche, D. A. (2016). *Brexit and the consequences for commercial and financial relations between the EU and the UK*. Преузето са: <http://ssrn.com/abstract=2841333>.

Mayer, B., Manz, G. (2016). „Der Brexit und seine Folgen auf den Rechtsverkehr zwischen der EU und dem Vereinigten Königreich“. *Betriebs-Berater*, 30, стр. 1.731–1.740. Преузето са: http://www.fgvw.de/files/brexit_160725_bb.pdf.

Moloney, N. (2016). „Financial services, the EU, and Brexit: an uncertain future for the city?“. *German Law Journal*, 17, стр. 75–82. Преузето са: <http://www.germanlawjournal.com/brexit-supplement>.

Moloney, N. (2017). *Brexit, the EU and its investment banker: rethinking 'equivalence' for the EU capital market*. Преузето са: <https://ssrn.com/abstract=2929229>.

Nemeczek, H., Pitz, S. (2017). *The Impact of Brexit on Cross-Border Business of UK Credit Institutions and Investment Firms with German Clients*. Преузето са: <https://ssrn.com/abstract=2948944>.

Pisani-Ferry, J., Röttgen, N., Sapir, A., Tucker, P., Wolff, G. B. (2016). *Europe after Brexit: A proposal for a continental partnership*. Преузето са: <https://ces.fas.harvard.edu/uploads/files/Reports-Articles/Europe-after-Brexit.pdf>.

Радовић, В. (2017). *Специјално право – књижа група*. World Bank Group: Београд.

Ringe, W. G. (2017). *The Irrelevance of Brexit for the European Financial Market*. Преузето са: <https://ssrn.com/abstract=2902715>.

Salinas, A. (2017). „Brexit, cooperación judicial en materia civil y su repercusión en los acuerdos de mediación transfronterizos“. *Revista de Derecho de la UNED (RDUNED)*, 20, стр. 559–586. Преузето са: <http://revistas.uned.es/index.php/RDUNED/article/view/19479/16467>.

Schillig, M. (2016). *Corporate Law after Brexit*. Преузето са: <https://ssrn.com/abstract=2846755>.

Ungerer, J. (2017). „Brexit von Brüssel und den anderen IZVR-/IPR-Verordnungen zum Internationalen Zivilverfahrens- und Privatrecht“, у М. Kramme, C. Baldus, M. Schmidt-Kessel (Hrsg.). *Brexit und die juristischen Folgen*. Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG: Baden- Baden, стр. 297–320.

Wendland, M. (2017). „Die Auswirkungen des Brexit auf das Europäische Wettbewerbsrecht“, у М. Kramme, C. Baldus, M. Schmidt-Kessel (Hrsg.). *Brexit und die juristischen Folgen*. Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG: Baden- Baden, стр. 231–260.

Правни извори

Council Directive 2009/133/EC of 19 October 2009 on the common system of taxation applicable to mergers, divisions, partial divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member States and to the transfer of the registered office of an SE or SCE between Member States (codified version), OJ L 310, 25. новембар 2009, стр. 34–46.

Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings OJ L 141, 5. јун 2015, стр. 19–72.

BREXIT AND THE NEW IMAGE OF EU CORPORATE WORLD

SUMMARY

The United Kingdom has emerged as one of the leading EU countries in the area of business law – during the formation of the company (due to the lack of minimum capital requirements), as well as during the cessation of companies due to a large number of available options for financially distressed companies. The process of withdrawal of the UK from the EU membership has raised the issue how this will affect the position of companies that have used benefits of the British legal regime and how the image of the new corporate world in the EU will further be developed. This is especially important for the issues of the establishment of freedom and for the insolvency procedures, i.e. the application of Regulation on insolvency proceedings. The answer depends on the manner in which Brexit will be performed. The theory has developed three possible models: “hard Brexit” (the UK leaves without any further agreement beyond WTO agreements), “soft Brexit” (the UK remains in the single market through EFTA and EEA membership), or bilateral agreement between the UK and EU countries. The “hard Brexit” would have the hardest impact on the future business relations between the UK and EU. Namely, this type of exit means the loss of benefits accrued from the Single market membership, i.e. freedom of establishment in the Member State, cross-border mergers. The major impact will certainly be on the market for financial services, where the loss of “passporting rights” means that the UK company would have to obtain license in each Member State in order to provide financial services on its territory. This also means that London would lose some of its attractiveness as an access point to the Single Market for foreign companies. In the domain of insolvency law, “hard Brexit” means that the European Insolvency Regulation (EIR) would no longer apply and recognition and execution of court decisions would be conducted through national laws. The “soft Brexit” would mean that the UK retains EEA membership and has all the benefits of the Single Market access in the domain of company law and financial law regulation. However, EIR would no longer apply because its text has no EEA relevance. The major problem with this form of exit would be the lack of influence on the decision-making process in the EU, while having the obligation to implement all the legislation. The bilateral agreement approach can have various forms. Nevertheless, it is possible that negotiators would use tailor-made agreement that reflects the undeniable ties between the two entities.

KEYWORDS: Brexit, the EU, company law, insolvency law.